

Számomra az írott szövegeknek mindig is volt valamilyen megmagyarázhatatlan misztériuma, az olvasás aktusának pedig megunhatóan titokkeresése; miért azokkal a szavakkal, miért abban a sorrendben, miért éppen azt közölte a szerző. Megannyi kérdés és döntés. Persze, tudtam azt is, hogy a szövegalkotás sokszor maga az esetlegesség, sosem lehetünk teljesen urai a helyzetnek, és talán pont errefelé érdemes keresni a lényeget is; elkezdünk egy gondolatot, és valahol teljesen máshol lyukadunk ki, az elején még nem tudjuk, hogy mi lesz a vége, a végén pedig nem értjük, miért azt az útvonalat választottuk, hiszen a napnál is világosabb, hogy máshonnan kellett volna közelíteni. Aztán újraírjuk az egészet, az így kapott szöveg pedig sokszor csak nyomokban emlékeztet az előző változatra, annak az embernek a gondolataira, akik még tegnap voltunk. Talán egy rossz helyre kirakott pontos vessző térített el, de az is lehet, hogy éppen egy véletlen hiba miatt kanyarodtunk rá arra az ösvényre, amelyet korábban nem láttunk, vagy nem akartunk észrevenni. Az írás csodája, hogy közben olyan dolgok történnek meg velünk, amikre egyáltalán nem számítunk; a semmiből teremtünk valamit, ami nem mi vagyunk, mégis, amit írunk, az legalább annyira szól rólunk, mint az önálló életre kelő karaktereinkről. Minden történetünkben ott van a kettősség: játék, ami közben véresen komoly.

+++

– Ez ismerős, mintha Che Guevara és Lenin is ilyesmit mondott volna – szúrta oda kaján mosollyal Kristóf, Soma pedig arra gondolt, hogy na, ez már az a srác, akit eddig is ismert, és most már azt is érti, miért nem beszélgetett vele eddig komolyabb témákról. Pedig kedve lett volna elmondani, hogy minimum a Római Klub 1972-es jelentése óta tudni lehet, hogy sürgős cselekvés nélkül a vesztébe rohan az emberiség, ám hiába kongatják elismert tudósok tízezrével a vészharangot, a nemzetközi egyezmények szart sem érnek, sőt, még ártalmasak is, mert csak abba az illúzióba ringatják a társadalmakat, hogy valami történik, elegánsan öltözött fazonok komolyan foglalkoznak a kérdéssel, pedig közben a tőke egyre inkább foglyul ejti a kormányokat és a polgárokat, akik hiába tapasztalják a saját bőrükön, hogy katasztrófa közeleg, pontosabban már történik is, többségük továbbra is úgy fogyaszt, mintha nem lenne

holnap, vagy talán éppen azért csinálják, mert a zsigereikben érzik, hogy a kényelmes kis életüknek hamarosan annyi, és ahelyett, hogy kihasználnák az időt, ültetnének egy fát, abbahagynák a mértéktelen húszabálást vagy tényleg csak akkor ülnének autóba, ha nagyon muszáj, a hibátlanul működő iPhone15-ösüket lecserélik egy újabb modellre, hogy még jobb minőségben posztolhassanak a váratlanul lecsapó szökőárakról, hogy még nagyobb kijelzőn bámulhassák a fél világot beborító erdőtüzeket, meg ahogy a tájfunok letarolják Dél-Kelet Ázsiát, az egész pedig totális agyrém, olyan, mintha mindenkit elkábítottak volna, ami persze meg is történt, isten hozott a turbókapitalizmusban, ez a te okos, megmentő piacod, faszfej, de legalább boldog tudatlanságban pusztulunk el, miközben pedig szétnyílik a föld és elnyel mindannyiunkat, Elon Musk majd kivetíti egy Marvel-filmet a sztratoszférára kifeszített képernyőjére, hogy még a halálunk pillanatában se láthassuk a csillagokat.

+++

A délelőtti etap során a csoport összesen hatvanhárom embernek – többnyire időseknek – segített a cipekedésben, aminek egyfelől örültek, másrészt ezek a találkozások lesújtóak is voltak. Dermesztő kép rajzolódott ki arról, mi történik hetven fölött az emberekkel; legtöbbü(n)k egyedül marad egy kicsi, rossz állapotban lévő lakásban, ahol szakadnak szét a harminc-negyven éves kopott bútorok, mállik le a tapéta a falakról, hullámzik a padlószőnyeg, sufnimegoldások tartják egyben a fullasztóan szűk fürdőszobák csaptelepeit – a kilátástalanság négyzetméterei ezek, az itt élőknek semmi reményük arra, hogy legalább méltósággal, helyenként örömmel tarkítva fejezzék be az életüket. Derű helyett a panaszkodás marad a gyógyszerárakra, a megfizethetetlen élelmiszerekre, a megalázóan alacsony nyugdíjakra, a külföldön sokkal jobban élő gyerekekre, az orvosi ellátás színvonalára, a fojtó érzésre, hogy állandóan útban vannak, hogy feleslegesek, hovatovább egyesek szemében élősködők, és hogy egyszerűen tényleg mindenki magasról szarik a fejükre, amit ráadásul sok esetben észre sem vesznek, vagy ha látják is, beletörődnek, hogy a drága öltönyöket viselő elhízott férfiak a tévéből leginkább akkor foglalkoznak velük, amikor szavazni kell; akkor nagyon lelkesen hívogatják őket, és hirtelen arra is lesz elég erőforrás, hogy

bekopogjanak hozzájuk, és egy fotó erejéig lecsüccsenjenek a színtelenné kopott heverőikre.

+++

Eredetileg magáról akart írni, az életét átszövő mások történetéről, a véletlenekről, a szerencséről, az ambícióról, a kitartásról, a szenvedésről, a pokolról, a szarban dagonyázásról, a szorongásairól, a nevetséges bénázásairól és felismeréseiről, egy őszinte könyvet, egy bátor könyvet, de csavarni is akart rajta, talán gyávaságból, talán kíváncsiságból, talán hogy ne legyen annyira direkt és egyértelmű, talán teljesen random, de nyomoznak is a kéziratban, keresnek egy szöveget (milyen intellektuális, milyen niche!), de nincs benne elképzelt író, nincs elképzelt könyv, ami nagyon fontos, unja már ezt a klisé, miközben vonzódik is hozzá, mert imádja nézegetni a saját, de különösen a mások köldökét. A tudományt a tudomány érdekli, az irodalmat pedig az irodalom, fűzi tovább a nagy igazságot, de meggyőződésévé vált, hogy az az igazán jó könyv, ami nem más könyvekhez, hanem a materiális valósághoz próbál minél közelebb lépni. Vallja: elnyomásról kell írni, kizsákmányolásról, láthatatlan struktúrákról, igazságtalanságokról, a parván mögé rejtett erőszakról, rasszizmusról, megkülönböztetésről, nyomorról és forradalomról; az irodalom nem szépelgés, hanem program, akció, aktivizmus, politika, tudatformálás, az írástudók felelőssége, az értelmiségi lét egyetlen igazolható pozíciója: küzdelem az elesettekért, azokért, akiknek nincs hangja, tőkéje, képzelőereje, minden más esetben alávalóság ülni a privilegizált középosztálybeliségben, inni a speciality kávékat, barnulni a tengerparton, élvezni az életet és néha írni egy publicisztikát a tarthatatlan közállapotokról.

+++

Ahogy közeledtem a torzóhoz, egyre inkább feltűnővé vált a terület magárahagyottsága: a kerítés már csak mutatóban lifegett, az őrbódét szétkapták, a mellette felállított konténersort szétfűjták a környéken bandázó graffitisek, és a természet is egyre inkább kezdte birtokba venni, amit anno megpróbáltak elrabolni tőle. A növényvilág változatos

szereplői bukkantak fel olyan helyeken is, ahol láthatóan a kivételezőknek más elképzelései voltak, például a szálloda előtti kis tavacskának kialakított mederben dudvák álltak, és az épület melletti lebetonozatlan placcokon is szép tempóban nőtt ki a kakasláb, a fehér libatop, a ragadós galaj, és még ki tudja mi minden, amiket nem ismertem fel. Talán helyenként volt ott fakó muhar is. A szálloda öt méter magas ajtóí sem voltak már a helyükön, így gond nélkül beléphettem a tékozló luxus birodalmába, amely belülről egy világégés utáni szellemvárosra emlékeztetett.

(...)

Fojtogatón ölelt körül a kibelezett betonszörny, miközben azt gondoltam, talán nem vagyok egyedül az épületben; a sztalkeri helyszín maximálisan ideálisnak tűnt arra, hogy birtokba vegye egy galeri, és fokozatosan junkietanyává alakítsák át valamelyik hercegi lakosztályt. Nem sok ilyen helyen jártam korábban, de úgy tűnt, hasonló sors vár erre a szállodára, mint a Köztársaság téri egykori szocialista pártszékházra, meg mint nagyjából minden olyan nagyobb emberi építményre, amely mögül egyszer csak kitáncol a civilizáció és átengedi az enyészetnek.

(...)

Amikor kiléptem a hátsó bejáraton, feltárult előttem a szálloda udvara, ami még lehangolóbb volt, mint a hátam mögött tornyosuló torzó; a valaha burjánzó folyóparti területet csutkára legyalulták és mindent annak a célnak rendeltek alá, hogy az ötcsillagos vendégek a víz jótekonv energiáinak közelében, tiszta levegőt és sok-sok D-vitamint magukba szívva, mégis a természettől a lehető legkevésbé zavartatva töltődhessenek fel a hajtós hétköznapiok után. Nyolc tenispálya, két medence, privát merengésekre alkalmas díszes filagóriák, bárpultok, teraszok, de még egy tekintélyes méretű minigolfpálya sziluettje is felsejlett a pusztaságban. Elképzeltem, hogy mi lett volna, ha nem áll le az építkezés, és most tele lenne a hely klimatizált napernyők alatt Moscow Mule-okat és Sex on the Beacheket kortyolható turistákkal, akik mit sem sejteneek arról, hogy ahol éppen obszcén életformájukat gyakorolják, ott a pleisztocén korban a Kárpát-medence legnagyobb vízrajzi változásai történtek – itt vált le a Visegrádi-hegység a Börzsönyről –, úgyhogy sokkal több tiszteletet a magyaroknak, de

leginkább a nációtól és kultúrától független növény- és állatfajoknak, a biodiverzitásnak! Ezen a környéken olyan szenzációs énekesmadarak fészkelnek, mint a bajszos sármány, a gyurgyalag, és személyes kedvencem, a hegyi fakusz, de különleges ragadozó- és vízimadarakból sincsen hiány.

+++

Nem akar lassulni a szívverésem, de néha mintha a levegőbe szökkenve kihagyna egy ütemet, aztán szabálytalan ritmusban vágtaázik tovább, megijedek, hogy valami visszafordíthatatlan fog történni, vagy már benne is vagyok, igyekszem elhessegetni a gondolatot, fészkelődök, viszketek, vakarózok, libabőrözök, kitakarózok, betakarózok, hullámvasúton ülök, fényévekre az elalvástól, a galaxis legmagányosabb pontján, zuhanok a sötétben, semmim sincs, csak ez a szünni nem akaró, dörömbölő szívdobogás, annyira gyors az élet, hogy kisodródok a peremére, és karnyújtásnyira ott egy másik világ.